

KRONIEK

materialiteit als onbelangrijk of ontoereikend wordt versmaad. De geestelijke realiteiten worden gezien zonder onderlingen samenhang, ja als een schrille disharmonie.

Ik geef er mij wel rekenschap van dat dergelijk cerebralisme tot in schijn intelligenter, verder gezocht en enthousiaster commentaar zich leenen kan, maar ik geloof dat de tijd gekomen is om, nu de zaaitijd voorbij is, dit rhetorisch onkruid te wieden. De passie en het leed waaruit Fritz van Den Berghe's werk ontsprong, zijn nu beter kenbaar geworden. Zij schijnen zich bij wijze van een soort karnproces te scheiden van wat louter moedwillig denken was en wat dus anderen met en na hem ook hebben kunnen denken. De vraag is niet wat van een expressionisme als het zijne in de credo's van vandaag nog over is, maar wat van zijn werk zal stand houden. De retrospectief heeft vingerwijzingen gegeven daaromtrent. Doeken als „Zondag”, „De goede

herberg” en „De geboorte” candidateeren voor de toekomst met zeer veel kans.

En de anderen nu, want er waren nog twee en twintig andere schilders. Er waren prachtige Delaunois, prachtige Permeke's, zeer interessant werk van Tijtgat. Jan Brusselmans, Buyle en Floris Jespers vielen begrijpelijkerwijze in dit milieu wat uit den toon, maar wie respect afdwong was Albert van Dyck met eenige teekeningen en een paar schilderijen, kleine stukken, bescheiden van bedoeling, zeer sober van middelen, maar belangwekkend door een rustigen, beminnelijken ernst, een eerlijke techniek en een geduldig streven naar verdieping. Gansch anders dan vijftien jaar geleden verwacht werd, wordt Van Dyck een stille onder luidruchtigen en wekt groot vertrouwen.

Het beeldhouwwerk was slechts een acte de présence.

Gerard Walschap

M U Z I E K

HET VIOOLCONCERT VAN BÉLA BARTÓK

De stereotiepe verzuchting van den muzikliefhebber, nadat hij een moderne compositie voor het eerst gehoord heeft, luidt: „Ik zou het stuk nòg eens moeten hooren, alvorens er iets steekhoudends over te kunnen beweren.” Althans, zoo spreekt de verstandige muzikvriend. De onverstandige en oppervlakkige heeft reeds halverwege het stuk zijn „oordeel” klaar en hij zit reeds te popelen om straks in de wandelgangen van het Concertgebouw aan

zijn geestdrift of verontwaardiging (nuances daartusschen kent hij niet) lucht te geven. En de criticus? Ook hij zal in menig geval na een eerste auditie slechts in staat zijn, een voorloopig oordeel te geven, dat bij nadere kennismaking met het nieuwe werk wel eens door een duchtige verificatie achterhaald kan worden. Hoe clairvoyant een criticus ook kan zijn en hoe indringend hij ook vermag te luisteren, toch loopt hij bij noviteiten de meeste kans om zich te vergalopperen. Dit kan den beste overkomen (alleen, zoo kan men hier in de meeste gevallen aan toe-